

СЕМІОТИКА В ПРАВООХОРОННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

В. О. Бакало

(курсант III курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ)

Науковий керівник: старший викладач кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Декусар Ганна Геннадіївна

Семіотика – це наука, яка досліджує способи передачі інформації, властивості знаків та знакових систем в людському суспільстві (головним чином природні та штучні мови, а також деякі явища культури, системи міфів, ритуалів), природі (комунікація у тваринному світі) або в самій людині (зорове та слухове сприйняття тощо). Іншими словами, семіотика – це теорія знаків та знакових систем.

Основоположним поняттям в семіотиці права слід вважати, за аналогією з загальною семіотикою «правовий знак». У семіотиці «знаком» є все, на чому можуть генеруватися значення (наприклад, слова, образи, звуки, жести). Формалізовані мови, які використовуються для різних наук, у тому числі і для правової науки, є штучними трансформами природної мови – особливо її письмового різновиду.

Поліцейському у ході комунікації часто доводиться мати справу з активним або пасивним спротивом з боку інших осіб або мікрогруп. До того ж спілкуватися випадає із представниками різних професій, соціальних груп різного культурного рівня та соціального прошарку. І в кожному конкретному випадку треба знаходити потрібний тон, відповідні слова, аби вимоги поліцейського було належним чином сприйняті. У професійній діяльності поліції конфлікти неминучі. Власне в основі своєї діяльності зорієнтована на виявлення і подолання (або надання допомоги у подоланні) конфліктів у різних соціальних вимірах.

В умовах переживання у щоденній професійній діяльності численних конфліктних ситуацій різного рівня складності, поліцейському слід пам'ятати: вихід із конфлікту є необхідним комунікативним ефектом, що забезпечує основну функцію комунікації – встановлення й підтримання контакту між комунікаторами.

Характер спілкування з самого початку значною мірою задається просторовими та деякими іншими візуальними ключами, як от: поза, жести, міміка. Опанувавши ці дані поліцейський, зможе краще зрозуміти оточуючих людей, дізнатися про їх справжнє ставлення, приховані схильності і справжні

наміри. Спеціаліст із «мови тіла» А. Піз стверджує, що за допомогою слів передається 7% інформації; звукових засобів (включаючи тон голосу, інтонацію і т.п.) – 38%; міміки, жестів, пози (невербальне спілкування) – 55%.

Психологи вважають, що найбільш важливими є перші чотири хвилини спілкування, під час яких складається загальний портрет співрозмовника. У професійній діяльності поліцейського важливо знати смислове наповнення найбільш розповсюджених жестів, аби отримати повну інформацію про співрозмовника.

1. Жести впевненості – пальці рук зчеплені, проте долоні не стискаються; пальці рук зчеплені позаду тулуба, підборіддя високо підняте; під час передачі інформації лікті не притиснуті до тулуба; одна рука охоплює іншу в області долоні (прагнення домінувати над іншими).

2. Жести невпевненості, роздратування – невпевнена у собі або знервована людина часто поправляє на собі одяг або прикраси(особливо це стосується краватки, манжетів – у чоловіків; браслета чи обручки – у жінок); двома руками тримає букет квітів, чашку із чаєм, сумочку.

3. Жести, що виражають агресивність – тісно сплетені пальці рук, особливо коли руки знаходяться на колінах, руки в кишенях, великі пальці зовні.

4. Жести незгоди – погляд у бік, дотик до носа або легке потирання його.

5. Оцінювальні жести – почисування підборіддя, потирання пальцем спинки носа, маніпуляції з окулярами, потирання шиї рукою.

Найбільше інформації у ході спілкування ми зчитуємо з обличчя людини.

Дослідження основних мімічних станів – радості, гніву, страху, відрази, здивування, страждання, дозволяє зробити аналіз виразу обличчя на основі мімічних ознак. Про щирість слів і намірів людини свідчать симетрії у відображенні на обличчі почуттів. Особливою емоційною виразністю відрізняються губи, читати за ними найлегше. Така посилена рухливість рота, кусання губ є ознаками схвильованості, а скривлений в один бік рот видає скепсис або насмішку. Посмішка на обличчі, як правило, свідчить про доброзичливе ставлення або потребу у схваленні.

Хоча обличчя є джерелом інформації про психологічний стан людини, воно все ж таки є менш інформативним, ніж тіло: мімічні вирази обличчя свідомо контролюються людиною краще, ніж рухи тіла. Тому так важливо знати, яку інформацію можна отримати, якщо перенести фокус

спостереження з обличчя людини на її тіло і рухи. Поза та рухи тіла говорять про характер людини та її ставлення до ситуації.

З огляду на розв'язання ідентифікаційних завдань щодо ототожнення особи людини, яка вчинила злочин або безвісно зникла, її особливі прикмети, до яких належить і татуювання, – найбільш цінні та інформативні серед інших ознак зовнішності людини.

За допомогою криміналістичного дослідження змісту татуювань можна отримати також певну інформацію про властивості особи її носія. Серед різноманіття видів татуювань, для отримання криміналістично значущої інформації про особу злочинця, становить інтерес, насамперед, так зване кримінальне татуювання, а не інші його види – побутове, пам'ятне, декоративне, бо відомо, що наявність у особи кримінального татуювання, перш за все, пов'язане з її кримінальним минулим.

Виділяють три типи татуювань:

- регалки (регалії – відзнака) – наносять зазвичай «еліті» злочинного світу. Вони відрізняються високою якістю малюнка і нормами «злочинського життя», що відповідає статусу особи;

- портачки (партачити – псувати) – це, як правило, саморобки, виготовлені «кустарно» за допомогою підручних засобів та інструментів у порушення «злочинської етики»;

- нахабні (або ганебні) – це татуювання, зроблені злочинцям насильно (нахабно) або під загрозою застосування сили, що виконують функцію ганебного клейма (стигми). Вони наносяться за будь-які провини, відступництво від «злочинської віри», а також особам «нижчого стану» злочинного світу.

Татуювання, на відміну від інших особливих прикмет, є джерелом доволі великого обсягу криміналістично значущої інформації, завдяки якій можна отримати відомості не тільки про фізичні властивості особи, а й про біологічні, соціальні, психологічні та психічні властивості носія татуювання.

Література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalactivity.com.ua/index.php/index.php?option=com_content&view=article&id=980:020315-12&catid=119:5-0315&Itemid=154&lang=ru.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?catid=119:5-0315&id=980:020315-12&Itemid=147&lang=ru&option=com_content&view=article.